

GAUTE
HEIVOLL

KRÁLOVO
SRDCE

FLEET

Gaute Heivoll

Královo srdce

KRÁLOVO SRDCE

Gaute Heivoll

This translation has been published with the financial support of NORLA.

Copyright © Tiden Norsk Forlag AS, 2011

Translation © Kateřina Křišťůfková, 2016

ISBN (pdf) 978-80-7473-415-1

Vetlemu a Tomine

13. května 1775 pověřilo dánské kancléřství v Kodani královského chirurga Hendricha Deegeny úkolem, který stručně řečeno spočíval ve shromáždění dvanácti pacientů z jihonorských fojtství Lister a Mandal. Všichni se nacházeli v různých stadiích obávané kožní choroby, která své oběti pomalu stravovala a často je zřídila natolik, že připomínaly živoucí mrtvoly a strašily své bližní jako přízraky. Pacienti měli být přepraveni lodí přes Skagerrak do kodaňského špitálu Královny Frederiky nedaleko Amalienborgu, aby zde byli vyšetřeni, dostalo se jim léčby a pokud možno dosáhli uzdravení. Čtyři z nich se už domů nevrátili. Královo srdce je kniha vycházející z reálných událostí, avšak zároveň napsaná v průzračných sférách mezi skutečností a snem.

I.

Někdy v průběhu noci dorazili na místo. Dveře se rozlétly, svíčky uvnitř divoce zaplápolaly a otec nesoucí dívku celou cestu v náruči klesl na kolena a položil ji v tmavé místnosti na slavník. Fojt, který je přivedl, potřásl kloboukem, až se voda rozstříkla, a vzápětí zmizel se svými pomocníky do tmy, svítilny nesli všichni zdvižené, jako staré zbraně.

— — —

Otec, jemuž kapalo z vlasů i vousů, uvedl její jméno, věk a místo původu. Vše bylo patřičně zaneseno do záznamů. Vrhł pohled na německého lékaře, který stál nadále v pološeru u dveří a třpytily se na něm kapky deště, pak se zadíval na dívku ležící ochable na slavníku, přitom si třel zmrzlé ruce a tiskl si je pod mokrým oděvem k břichu. Pomalu se mu do nich vracelo teplo a cit. Sklonil se nad dívku, odhrnul jí vlasy z čela a uvolnil spletený opasek. Potom jí vytáhl z rukávu šatů levou ruku, po ní pravou – obě paže padly bezvládně na zem. Deegen si nevšímal, ani ostatních lidí stojících okolo s chvějícími se svítilnami. Klečel tu jako ve sluji plné světla a soustředil se na své ruce, na své prsty. Posadil se za dívčinými zády na paty a přitom mumlal zmatená slůvka. Neodpovídala, věděl však, že ho slyší. Podařilo se mu opřít si její hlavu o rameno a dokázal jí

tak vysoukat šaty k břichu a k hrudníku a nakonec jí je přetáhnout přes hlavu.

— — —

Nahá mu netečně spočívala na klíně, zatímco Deegen, který měl ještě stále přes ramena pelerínu, ji ve studené záři svítilny vyšetřoval. Měla nemocí zasažený a silně opuchlý celý podbřišek, k tomu otevřené rány a praskliny na jedné straně krku, těsně pod uchem. Z ran jí vytékaly čurky průhledné tekutiny, jako by se z ní cosi tlačilo ven, cosi zlého a nemilosrdného.

— — —

Otec vylíčil, jak několik dní namáčel natrhané pruhy látky se vzorem třešní do ledové dešťové vody a přikládal jí je a měnil, a přesto se její stav zhoršoval. Pak jim pověděl o její sestře a také o matce. V místnosti přitom panovalo hrobové ticho. Uvědomoval si, že už dlouho nemluvil souvisle, v celých smysluplných větách, ani k nikomu, kdo by mu rozuměl. Nedíval se ani na Deegen, ani na ošetřovatele, oni však do jednoho hleděli na něj a všechno, co řekl, bylo zaneseno do záznamů.

— — —

Deegen jí uvolnil cáry kolem krku, rozřezal a přestříhal je zahnutými nůžkami. Dívkou přitom probíhaly slabé záchvěvy, jako by ji někdo zaživa loupal. Nejspodnější vrstvy měla téměř zarostlé do mokvajících ran a z masa jí jako drobné kořínky rostlin visela uvolněná vlákna. Deegen poté odložil pláštěnku, zapálil svíčku, chráně ji přitom dlaní, a najednou se mu rysy podivuhodně roz-

jasnily a vyhladily. Rozepnul si manžetové knoflíčky a vyhrnul si rukávy košile. Čelo měl zbrázděné asymetrickými vráskami, v očích se mu odrážel plamínek svíce a dalo se tušit, že je mužem, jehož zušlechtilo duševní utrpení. Pak vložil do plamene skalpel s čepelí ve tvaru listu, držel ho tam, dokud se z kovu nezačalo kouřit, špičkou poté uvolnil zbylý propletenec a rány vyčistil, aby tekutina mohla volně odtékat.

-- --

Dívka ležela s očima zavřenýma, z krku jí přitom stoupal zápach. Otec bedlivě sledoval, jak skalpel lehce a opatrně řeže, avšak nasládlý pach ho přinutil zatěkat pohledem. Polkl a oči sklopil, v kapkách na podlaze viděl záblesky světla, viděl obyčejné boty a kožené holínky okolostojících, neodvažoval se však zrak pozvednout a pohlédnout někomu z nich do očí. Oblečení se mu ztěžka lepilo na záda a stehna, zátylek měl ledový a svaly na krku se mu napínaly jako provazy. Přitiskl jí jednu ruku na čelo, druhou jí přidržel bradu, a tak jí svíral hlavu pevně, aniž si to vůbec uvědomovala.

-- --

Poté, co se Deegen vypořádal s otevřenými ranami na krku, přiklekl k dívčinu podbříšku a stejně nábožně odstranil prosáklé pruhy látky také zde. Pak otevřel koženou brašnu, v níž o sebe cinkalo několik skleněných flakonků a cínových stříkaček. Z jednoho flakonku vytáhl korek a nasál do stříkačky hladké, stříbřitě se třpytící kapky, které vstříkl přímo do rány. Dívka ležela stejně klidně jako předtím, obličej měla čistý a bílý,

v obočí jí ulpívaly kapičky vody a otec je setřel palcem. Vzápětí se jí oči pod víčky protočily a jeho ochromil strach. Poplálal ji dlaní po tvářích, pokusil se v ní probudit život, avšak Deegen ho zarazil.

Umírá. Copak to nevidíte. Umírá.

Ne, odvětil Deegen. Neumírá.

Otec dál upíral pohled na perlící se kapky, které klouzaly po kůži podobně jako kapky vody po namaštěné holínce, ale nakonec všechny do jedné zmizely v ráně, jako by každá z nich obsahovala hádanku i odpověď.

Co to je? řekl.

Rtuť.

Rtuť?

Deegen vzhlédl.

Zahání zlo.

— — —

Otec nevěděl, jak dlouho takhle seděli, ale Deegen nakonec dívce na ránu přiložil nový, čistý obvaz a upevnil ho. Nato vrátil cínovou stříkačku a flakonky do brašny a brašnu zavázal hedvábnou šňůrou. Sfoukl svíčku a vstal, jeho stín se dlouze a hrozivě natáhl po podlaze mezi postele, na nichž leželi ostatní pacienti.

Bude nutné ji ostříhat, prohlásil.

— — —

Dívka spočívala otci naprosto klidně v klíně, zatímco její vlasy padaly pod nůžkami v těžkých zplstnatělých chomáčích k zemi, jako by jí čepele odstříhávaly samu chorobu a ta ji postupně opouštěla. Otec poprvé zamžoural na ošetřovatele stojící mlčky okolo, uviděl

pult s otevřenými lékařskými záznamy, tuhé listy, brk namočený do inkoustu a obrovitý stín, který brk vrhal na stěnu.

— — —

Po ostříhání ležela dál malátně a tiše s očima zavřenýma a rty pootevřenými. Její téměř holá hlava se mu na chvíli dotkla břicha a on ucítil, jak ho strniště vlasů píchá. Pohlédl na ni, byla k nepoznání, a přesto stále stejná. Ještě několikrát se na ni zadíval. Někdo odkudsi vytáhl nemocniční košili z bílého plátna, praskala jako jemný papír, a on ji dívce přetáhl přes hlavu. Sotva otevřela oči.

Jsi vzhůru? zeptal se.

Už neprší?

Ne.

Chci domů.

Já vím, řekl. Brzy se vydáme domů.

— — —

Pak přišel na řadu on. Vysvlékl si mokré potřísněné šaty a hodil je na hromadu u dveří. Kůži měl lepkavou a studenou a Deegenova svítlna ji jemně rozzářila, jako sníh v noci.

Kdy jste se narodil?

Uvedl datum a rok.

Vypadáte starší, prohlásil Deegen a pozvedl svítlnu.

Otec neodpověděl, vrhl však pohled na dívku spočívající na slavníku s rozevřenou dlaní položenou na břicho – okamžitě zavřela oči.

Deegen ho dlouho vyšetřoval, potom svítlnu sklopil. Nemáte žádné rány.

Otec neodpověděl. Deegen vstal, jeho zašpiněné jezdecké holínky zavrzaly, odložil svítilnu na psací pult.

Nevidím žádné rány, zopakoval. Nikde žádné viditelné rány.

Informace byla zapsána. Otec slyšel, jak hrot pera škrábe po papíru. Pak se pero zastavilo. Otec polkl a zíral do plamene, zavřel oči, cítil, že dívka na něj upírá pohled, a nemohl tomu zabránit. Vzápětí uslyšel Deegenův hlas:

Je třeba ho také ostříhat. Vlasy i vousy. Ostříhejte ho.

— — —

Klečel na podlaze jako před oltářem světla, přitom mu několik ošetřovatelů současně odstrihávalo a odřezávalo nejdříve vlasy, poté vousy. Padaly mu do úst i do očí, snažil se zachytit Deegenův pohled, avšak lékař se zabýval pacientem na jedné z postelí opodál v pološeru. Jakmile byl do lékařských záznamů zanesen poslední údaj, přidělili mu košili se šněrováním na zádech, stejnou, jakou dostala dívka, a teprve v té chvíli mu došlo, že všichni ostatní pacienti jsou oděni stejně.

— — —

Prostrčil jí pod zátylek jednu ruku, druhou přitom vsunul do podkolení, a když dívku opatrně zvedl z matrace, kadeře se jí svezly z temene. Jejich volné zbytky jí z čela a tváří sfoukl jako prach ze staré sklenice. Nesl ji kolem kachlových kamen boulicích se horkem a naplněných rachotícím vzteklým ohněm, kolem řady nízkých kavalců přistrčených ke stěně až do nejtemnějšího kouta místnosti. Nedíval se na ostatní pacienty, nýbrž kráčet jako poslepu k prázdné bílé posteli, před

níž si klekl a dívku na ni opatrně položil. V téže chvíli zanaříkala, jako by ji probudil z mnohaletého spánku. Olízla si suché rty, otočila hlavu na stranu a vytřeštila oči.

Kde to jsme?

To nic. Jsem u tebe.

Dál naprosto strnule ležela a naslouchala. Oči měla velké, temné a lesklé zároveň.

Poslouchej, pronesla tiše.

Co?

Už neprší. Zadívala se na něj. Už neprší.

— — —

Seděl na krajíčku pelesti, dívka mezitím podřimovala pod přikrývkou. Po chvíli si vyzul holínky, svázal tkaničky dohromady a boty pověsil přes sloupek postele, aby z nich odkapala voda. Promýšlel situaci, přitom si pomalu vytvářel obrázek o místnosti. Dokola leželo na kavalcích celkem sedm lidí, v poklidu je obcházelo pět ošetřovatelů v zástěrách po kotníky. V hlavě mu setrvalo šumělo, jako by se mu uvnitř v lebce ještě snášel déšť.

— — —

Brzy dorazili další pacienti. Starý muž, který nedokázal jít sám, byl přenesen přes práh na nosítkách vytvořených z bidel, konopných lan a koňských žíní. Byl tak lehký, že oba muži, kteří ho nesli, nosítka odložili, jako by byla prázdná. Stařec měl přes sebe přehozenou deštěm se lesknoucí koňskou houni, a jakmile ji nosiči odhrounili, objevily se otevřené rány a místností se rozlil žluklý zápach. Na pažích a nohou měl staroch černé koláče ran, které se z odstupu podobaly zaschlému blátu

nebo medu zmrzlému v led. Z ran mu na všechny strany trčela stará sláma a měl v nich zarostlé zbytky cárů látky. Někdo se nejspíš pokoušel mu je odtrhnout, avšak vzdal to a nyní to vypadalo, jako by tělo úplně poslední pruhy obinadel stravovalo. Stařec se třásl a chvěl a rty se mu pohybovaly, nevytloukl však ani slovo. V očích mu blýskalo, zíral do světla bez mrkání. Deegen se nad něj sklonil a prohlížel mu rány, stařec přitom otevíral ústa a přežvykoval, jako by pojídal syrové maso.

— — —

Deegen provedl totéž co předtím: nejprve se skalpelem, poté s cínovými stříkačkami, k tomu rány očistil peroutkou podobající se ptačímu ocásku. Po chvíli vzepřeli starce do sedu, chomáče vlasů na zátylku a nad ušima mu ostříhali nůžkami a zbylé strniště mu oholili břitvou. Pak ho vyzvali, aby zvedl paže. Okamžitě uposlechl, podpažní jamky měl ošklivé, černé a leskly se mu.

— — —

Otec seděl na posteli a všechno sledoval. Dívka vedle něj ztěžka dýchala. Díval se na ni pokradmu, jako by páchal zločin, a říkal si, že se podobá chlapci. Na dlaních a tváři cítil vlny horka od kachlových kamen, místností se vznášel nakyslý odér z ran a vlhkých oděvů a on se poprvé po mnoha týdnech cítil téměř klidný. Upadl do mlhavé dřímoty, oči se mu zavřely, slyšel mumlající hlasy u dveří, slyšel sem tam zakašlání pacientů, zaškrobání nohy od židle, slyšel, jak se v kamnech sesunulo dřevo, až nakonec všechno splynulo, uvolnil se a nic už se ho netýkalo. Viděl nebe a lehká oblaka rýsující se

proti slunci jako skluznice saní, viděl dlouhá ohýbající se chapadla, stoupající kouř, pavučiny a vlnící se vlasy.

— — —

Náhle se probudil, vytržen ze vši té měkkosti a útulnosti, a hleděl přímo do dívčina obličejce vyděšeného k smrti.

Co se ti stalo?

Nic. Nic se mi nestalo.

Nemáš vlasy.

To nic. Jenom mě ostříhali.

Kdo?

Uklidni se, odpověď. Jenom mě prostě ostříhali.

Kde je Siri?

Není tu.

Je doma?

Ano. Je doma.

Kde je máma?

Je doma. Jsou doma.

— — —

Poznal, k čemu se schyluje, podepřel ji a ze starého zvyku se pokusil shrnout jí vlasy, sevřít je do pěsti a odtáhnout je, aby si je nepotřísnila zvratky tlačícími se jí z hrdla. Cítil, jak se jí tělo schoulilo kolem palčivé díry v žaludku a jak se jí dívka ze všech sil snaží vytlačit ústy. Dávila, aniž z ní cokoli vyšlo, a protože on už nemusel dbát na její dlouhé vlasy, držel jí místo toho ruce ztěžka na obou ramenech. Tak tam seděl, dokud návaly neutichly a nepřešlo to. Poté ji položil, hlava jí přitom ochable visela, jako by dívka spala a snila o moři, o větru vanoucím mezi brázdami na poli, o ptáčích

a pryskyřnicích a tajných stezičkách pod stromy. Položil jí svou mohutnou dlaň na hlavu, jako by ji chtěl promáčknout skrze postel, až do podlahy, do něčeho měkkého a teplého, co by ji zcela obklopilo. Po chvíli jí druhou dlaň položil na břicho. Tak seděl dlouho, nepohodlně a podivně zkroucený, přitom si všiml, jak moc má špinavé ruce. Seděl nehybně, až se mu před očima začaly dělat mžítka a ztratil cit v prstech, a teprve tehdy mu došlo, že usnula.

— — —

Ulehl znovu pod příkrývkou, avšak trhl sebou, když zvenčí zaslechl blížící se koně a několik hlasů. V odlesku světla z lamp uviděl, jak se otevírají dveře. Vešla mladá žena s kojencem v náruči. Měla rozedrané boty a byla zablácená až po lýtka, neustále klidně hovořila na dítě a na kladené otázky odpovídala tak, jako by to byl dotěrný hmyz, který se snaží odehnat. Vyzvali ji, aby se svlékla, odmítla však. Stála tam mlčky a temně, jako by byla jen svým stínem. Nakonec jí dítě museli z rukou vyrvat, načež ji dva ošetřovatelé přidrželi každý z jedné strany za paži, aby jí bylo možné rozříznout svršky nožem a strhnout z těla. Nahá pak klesla na kolena a schoulila se, vlasy jí spadly do tváře. Deegen si celou dobu, co jeden z ošetřovatelů prováděl u psacího pultu zápis, svítil na její vyzáblá záda, na nichž ostře vystupující páteř vrhala na kůži podivuhodně živé stíny. Když jí stříhali vlasy až na kulatou lebku, klečela nadále nehybně, avšak povolně. Její dítě kdesi mimo dohled plakalo. Pak i jí přidělili širokou nemocniční košili, kterou si okamžitě přetáhla přes hlavu, a dítě jí vrátili do náruče.

-- --

Dlouho do noci hořelo v kamnech a pravidelné hučení ohně naplňovalo místnost tak, až měl nakonec pocit, že s ním splynul. Víc pacientů nedorazilo a Deegeny nebylo nikde vidět, jen ošetřovatelé procházeli tiše a nesměle mezi postelemi, kamny a psacím pultem. Z ostatních kavalců se ozývalo tiché sténání, vnímal zvuky těl obracejících se neklidně na slamnicích a někde nad sebou nebo pod sebou slyšel dětátko vydávající drobné, stříbřitě lesklé bublání. Občas někdo kdesi v místnosti polohlasně promluvil a jemu došlo, že to je stařec, který si brumlá cosi pro sebe nebo mluví s královským poslem, jehož vidí jen on sám. Nosítka, na nichž ležel, postavili předtím těsně ke kachlovým kamnům a starcova svrastělá tvář se nyní v načervenalé záři ohně neklidně mihotala. I on měl na sobě nemocniční košili. V místnosti posedávali a polehávali ostatní ubytovaní pacienti, bílé oděny a ostříhaní téměř dohola. V pološeru se podobali vyčerpaným pastýřům pod nočním nebem.

-- --

Uvažoval o svém životě a připadalo mu, jako by žil tři sta let. Nespal, avšak ani nebděl. Lehce podřimoval a přemýšlel o dívce ležící vedle něj, o tom, jestli ji ráno pozná.

-- --

Když se rozednilo, v kamnech už nehořelo, v místnosti však stále panovalo příjemné teplo. Po probuzení nejprve dlouho ležel. Ve chvíli, kdy dívka otevřela oči, seděl na pelesti a hleděl na ni s jakýmsi nejasným

očekáváním. Kdesi ve městě hodiny sedmkrát tence a chvějivě odbily a vzápětí se u kamen hlasitě rozpovídal stařec. Dívka polykala a nakonec jí z koutku úst vytekl pramínek slin. Řinul se jí ze rtů, musela se posadit, přidržel jí ruku pod bradou a ona nechala hlenovité sliny volně stékat.

— — —

Ošetřovatelé donesli několik hnědých hadříků a dívka si sliny otřela, jak nejlépe dovedla. Později všichni dostali cínové misky, do kterých jim ze začouzeného hrnce rozdělili řídkou kouřící polévku. Otec si mnul ruce, jako by mu byla zima. Na druhém konci místnosti plakal kojenec, zatímco jeho matka, sedící s odhaleným prsem na pelesti, přisouvala k bradavce jeho ústa vydávající drásavý křik. Vyfoukal dívce polévku, přidržel jí před ústy lžiči, ona se na ni však jen podívala a zavřela oči. Ulehl spolu s ní a nechal polévku stát, dokud nezchladla. Pak se zvedl a zády k dívce ji snědl. Jakmile dojedl, píchlo ho v žaludku, jako by pozřel štěrka a bahno, a ucítil vůni květin. Zavřel oči a přemýšlel o svém životě, potom oči otevřel, avšak vůně květin nezmizela. Znovu ulehl vedle dívky, tak blízko, až cítil na břicho její teplo, a dlouho ležel v květinové vůni, dokud mu nedošlo, že cítí zápach z otevřených ran.

— — —

Oba strávili v polodřímotě téměř celé dopoledne, on si představoval nesčetné zkroucené listy, které na podzim odnáší řeka, ale kdykoli se otevřely dveře, svaly na krku a zátylku mu ztuhly a napřímil se. Dovnitř pokaždé zavanul syrový pach popela, bláta a promočených ko-

ní, otec zahlédl statek, domovní střechy a nebe, matné a namodralé jako kozí mléko, ale vcházeli jen ošetřovatelé nebo stájníci a ti ho nezajímalí.

— — —

Tak uplynul celý den. Kojenec plakal, pak usnul, a když se probudil, znovu plakal. Otec sledoval odbíjení hodin, přinášené sem závany vzduchu odkudsi z města. Těsně po páté se začalo stmívat. Dívka tam v tom čistém večerním světle ležela jako pod skleněnou příkrývkou. Nevěděl, jestli spí, ale neodvažoval se jí dotknout. Občas si klekl a zkoumavě si prohlížel obvazy na jejím krku, nepodnikl však nic. Začínal si zvykat na to, jak dívka vypadá bez vlasů, na její chlapecké vzezření. Proměnila se mu v chlapce. Má teď chlapce. Vleže se zavřenýma očima naslouchal jejímu dechu. Je to ona, říkal si v duchu. Je to ona. Je to ona.

— — —

Když se setmělo, došlo mu, že se k něčemu schyluje. Uslyšel, že na dvůr dorazilo několik koní, podkovy ostře klapaly a podle hučení hlasů poznal, že se venku shromáždilo dost lidí. Několik pacientů se na postelích posadilo. Stařec u kamen ležel naprosto tiše a strnule naslouchal, nedalo se však říct, jestli slyší totéž co ostatní. Otec se vymotal z příkrývek a posadil se na pelest, přitom si zavazoval holínky, které mu mezitím uschly a nyní se třpytily zaschlým pískem a blátem. Několik úderů po jedenácté se dveře otevřely a zjevil se sám Deegen, na sobě temně rudý justaucorps, černé kalhoty po kolena a hedvábné punčochy, díky nimž jeho nohy připomínaly bílé sloupy vrůstající do podlahy. Místo

vysokých holínek měl na nohou boty s přezkou. Za ním se houpala svítlna, přičemž nebylo vidět, kdo ji drží, a na hlavě měl třírohý klobouk, jenž se ve světle lampy třpytil.

— — —

Bylo vyjasněno, které z pacientů bude nutné vynést a kdo dokáže ještě jít sám. Místnost zaplnili ošetřovatelé a několik stájníků, kteří okamžitě po vstupu vyvalili oči. Pacienti schopní chůze dostali oblečení navíc a přes ramena deky. Na podlahu byla od kachlových kamen až k psacímu pultu vyskládána do řady patera nosítka, poté byli z lůžek jemně zvednuti čtyři muži a chlapec, který měl jen jednu nohu, a přeneseni na nappjatou plachtovinu. Nikdo nic neříkal a nikdo se na nic neptal, i ti nejvíce nemocní jen tiše úpěli, jako by se báli, že by je mohl ve tmě někdo zaslechnout.

— — —

Otec mezitím vstal, a když přišla na řadu dívka, stál připraven u její postele. Popadl ji pod rameny, ošetřovatel ji zároveň chytil za ochablé nohy, společně ji zvedli a opatrně přeložili její tělo na nosítka.

Kam pojedeme? řekla.

Neodpověděl.

Já nikam nechci.

Pojedu s tebou, odvětil.

— — —

Když vyšli ven, byl noční vzduch tak chladný a ostrý, až se jim lehce zatmělo před očima. Jako by celý den dýchali přes oblečení a nyní najednou mohli nasát do

plic čistý vzduch. Otcí připadala chůze nezvyklá, cítil se slabý a košile se mu s praskáním třela o nohy. Nepršelo, ale hvězdy vidět nebylo. Byl cítit oheň, otec slyšel zurčení potůčku, avšak vodu nikde nezahlédl. Nízké domy se sedlovou střechou se jakoby opíraly o sebe v příkrém kopci a na protější straně stáli za sebou ve tmě koně cukající netrpělivě postroji. Viděl, jak stájníci a někteří ošetřovatelé přivazují nosítka na koňské povozy, viděl kočí, temné a shrbené, jako by na kozlících spali. Na dvoře páchl přidušený oheň. Pod rouškou tmy byly předtím do plamenů naházeny hromady vlasů, znečištěného oblečení, rozdrancovaných matrací a ostatní pozůstalosti společně s jejich houní a všechno dohromady nyní syčivě hořelo a kysele páchlo a z ohně přitom šlehalo namodralé hadí jazyky.

— — —

Kráčel vedle nosítek, a když pak dívku zvedali a nakládali na poslední povoz v řadě, stál tam s rukama svěšenýma. Sám pak vylezl na vůz a pomohl jim přivázat konopné lano tak, aby dívka ležela pevně a jistě. Poté dostal starou umaštěnou houni, kterou hned přehodil přes dívku i přes sebe, a jakmile se povoz rozjel, vytvořil pro ně temnou dutinu, kde to silně páchlo koňmi, kravami a shnilou slámou.

Je to domů daleko?

Nejedeme domů.

Povídal jsi, že pojedeme domů.

Neodpověděl. Kola povozu přeskočila přes kamennou stružku na ulici a jemu těžce a bezvládně visela hlava.

Chci, aby jela s námi, pronesla dívka po chvíli.

Kdo?

Siri.

Neodpověděl.

Chci, aby jela s námi.

— — —

Dlouhou chvíli nic neříkali. Otec cítil vzdálenou vůni květin a věděl, že na něj dívka hledí. Její oči v něm vypalovaly velké díry. Do zadní strany stehna ho tlačil hřebík, poposedl si. Viděl její oči, ačkoli panovala černočerná tma. Ačkoli spal. Říkal si, že by je viděl, i kdyby byl mrtvý.

Na co se díváš? zeptala se.

Na co se dívám? Na nic.

Jedeme k moři?

Ano, odpověděl. Jedeme k moři.

— — —

Povoz drkotal, kola hrčela po dláždění a tam, kde dláždění chybělo, se nořila do bláta a zanechávala za sebou dvě úzké souběžné koleje, které se okamžitě zaplňovaly vodou. Dívka ležela s otevřenýma očima, věděl to dobře, přestože na ni neviděl, a říkal si, že ona také jistě ví, že i on má oči otevřené. Když projížděli pod několika roztroušenými domovními svítilnami, zahlédl odlesk světla v jejích temných zorničkách. Pokusil se usmát, ale nikdo to neviděl.

— — —

Vyrozuměl, že už se blíží k cíli, a notnou chvíli předtím, než povoz zastavil, se posadil a odhodil houni. Kolem nich panovala hluboká tma a byla dost zima, kdesi

vpředu slyšel drobné útržky hlasů, a když si klekl, uviděl hladké moře, lesknoucí se oblázky a dlouhé plochy světla vlnící se na vodě. Opět je oba přikryl houní a společně čekali. Cítil na stehnech dívčino teplo; ležela tiše jako pěna. Připadal si jako ve stáji, kde na ně zírají zvířecí oči – koňské, prasečí, kozí –, kde zuby hryžou hrazení jednotlivých stání a kde se paznehty noří do slámy a výkalů.

— — —

Poposedl si, aby se mu sedělo pohodlněji, a přejel si rukou po téměř oholené hlavě, pak po tvářích a bradě – všude byl nezvykle lysý a hladký. Dlouho tak seděl, jako by se potřeboval ujistit, že to je skutečnost. Po chvíli se rozeznělo lehké tukaní na houni, znovu zpod ní vykoukl. Ve vzduchu a na obloze nad nimi visel neviditelný déšť. Připlouvající a odplouvající hlasy, jako by patřily padlým duším radícím se s tmou. Kdesi ve fjordu slyšel šplouchání vesel, viděl nejbližší koně, uši trčící zpříma z hřívky, úzké nozdry natahující se jemně k blátu a nohy téměř mizející v kalné vodě.

— — —

Ve fjordu kotvila loď s nehybným ráhnovím, na pozadí nebe lehce osvětleným. Lana visela v ochablých obloucích nebo byla napjatá sem a tam v nepřehledném propletenci. Dělená okénka kajuty na palubě žhnula. Na přídi a u kormidla visely malé svítilny, hořely teple a žlutě, jako by představovaly skuliny do jiného světa.

Co vidíš? zašeptala dívka za ním.

Je tam loď, odvětil.

Lodě?

Ano.

Bojím se, řekla.

Pojedu s tebou, odpověděl.

— — —

K pevnině mířil člun se dvěma veslaři. Moře bylo klidné a líně olizovalo příď. Vesla v havlinkách bouchala a jemně povrzávala. Nad fjordem tiše šuměl lehký déšť. Veslaři mlčeli. Tak člun klouzal ke břehu.

— — —

Mezi žebry v přední části člunu byla přivázána nemocniční nosítka. Ti, kteří byli dost zdraví, se usadili na lavicích zabalení do dek. Jeden ošetřovatel si na mokrém listu papíru odškrtával každého, koho z pevniny naložili, a vždy než dorazil další pacient, ukryl papír pod pláštěnkou, jako by to byla svíčka, která může se sebemenším závanem větru zhasnout. Město spalo, na východě nebyla patrná jediná známka denního světla nebo svítání, noc si přivíjela den stále těsněji a tma se zvětšovala, aby zakryla to, co se tu odehrávalo.

— — —

Otec stojí v bahně odvázal konopné lano a pomohl dvěma dalším mužům snést nosítka z povozu. Dívku přikryli hrubou vlněnou dekou, která visela po stranách dolů a v poryvech větru od fjordu pohlávala. Na okamžik se tak zdálo, jako by se dívka vznášela ve vzduchu. Stájník kloboukem pobídl koně vpřed, postroje zavrzaly a ocelové součásti vyjekly, když povozy vykroužily po nábřeží oblouk a pokračovaly jeden za druhým rozbahněnou cestou zpět, odkud přijely.

-- --

Nebyli poslední, jak se domníval. Žena s kojencem, zabalená do dek, stále čekala, taktéž stařec, kterého sem donesli na stejných provizorních nosítkách z lan a bidel jako předtím – jako by se ta nosítka stala jeho součástí, jako by mu zarostla do ran. Spočívala teď na třech bednách tak, aby se nepřevážila, a stařec na nich ležel a přežvykoval, oči zavřené.

-- --

Dvojici mužů, kteří nesli dívku mezi sebou, otec neznal a neznal ani nikoho z ostatních. Museli to být přístavní dělníci nebo námořníci z lodi, protože když spolu hovořili, slyšel, že pocházejí z jiné části země. Cítil, jak mu švy kožených holínek prosakuje dovnitř bláto, a neustále pohyboval prsty, aby v nich neztratil cit. Dívka měla lesklé oči, jako by plakala. Neplakala však. S lehce nakloněnou hlavou upírala pohled na vodu a on nevěděl, co si myslí. Ústa měla lehounce pootevřená. Znal to. Viděl to u ní mnohokrát, dělala to od narození. Žádný pohyb s výjimkou očí. Rozpoznával svou vlastní tvář.

-- --

Loď kotvila ve fjordu tiše, a i když namáhal zrak sebevíc, neviděl na palubě nikoho, ačkoli se tam neustále rozsvěcely další lampy a ačkoli odtamtud k pevnině trhaně doléhaly hlasy a výkřiky. Za okamžik ze tmy opět vyklouzl člun a přirazil ke břehu. Otec přitom hladil dívku nejistě po hlavě. Cítil pod rukou strniště vlasů, tuhé jako mech, a dívka cosi zamumlala a jakoby s odpořem se zavrtěla.

Proč jsi mi neřekl, že mě ostříhali?

Neodpověděl.

Nechtěla jsem to.

To nevadí, zase ti to doroste, odvětil. Narostou ti nové vlasy.

Neodpověděla. Na cosi čekala, nevěděl však na co.

Budeš mít vlasy zase stejně hezké, dodal.

Vážně?

Ano, vážně.

— — —

Ženě pomohli na palubu, potom na nábreží zvedli pláčícího kojence a podali jí ho do člunu. Uzlíček putoval z náruče do náruče až k matce, která ho zabalila do šálu a pevně si ho přivinula na prsa. Kojenec nařikal i poté, co byl člun odstrčen od břehu a povážlivě se zahoupal, než se veslaři usadili a začali pevnými, klidnými záběry veslovat vpřed.

— — —

Když se člun obrátil zpátky k pevnině, pustil se stařec do hlasité samomluvy. Jako by vedl dlouhé, květnaté diskuse s přístavními dělníky kolem sebe, nikdo z nich se však neobtěžoval s odpovědí a muž zvyšoval hlas. Začal šermovat pažemi, hrozil k nebi a chrлил nadávky. Dělníci měli ruce opřené v bok, odplivovali si do bláta a smáli se mu, což ho ještě víc rozpalovalo. Jeden z nich mu přehodil přes hlavu deštěm promáčenou vlněnou deku a staroch okamžitě začal hrubě a nepříjemně ječet, jako by se najednou ocitl zavřený v jedné místnosti s démony.

— — —

Bez cizí pomoci snesl otec dívku z nábřeží po kamenných schodech vedoucích k moři a nastoupil do člunu, kde ji měl položit na nemocniční nosítka úplně vpředu. Rozprostřel přes ni tuhé deky, jež tam ležely a byly ještě jakžtakž suché, a překryl je naolejovanou plachtou, pak loď odrazila od břehu.

Proč křičel? pošeptala dívka otci.

Nevím.

Bál se?

Možná. Nevím.

Já bych řekla, že se bál.

Nemysli na to.

Ztichla a on se ji pokusil srovnat do takové polohy, aby se jí leželo pohodlně, oba veslaři se po něm podívali.

Už člun pluje? zeptala se.

Ano.

Cítím vlny.

Loď před nimi ve tmě rostla – vzpřímené stěžně, ráhnoví, lanoví, změt vyvazovacích lan, smyček a provazů, podobalo se to lesu a do toho lesa právě mířili.

— — —

Ačkoli panovala tma, vytušil v její tváři jakési očekávání, drobné zavlnění kolem úst, jistý si ale nebyl. Klouzali vpřed, vlny rozrážené člunem se vzdouvaly jako perutě. Otec se obrátil k pevnině. Ještě pořád k němu odtamtud doléhala starcova hlasitá samomluva a viděl rozestátá světla města, doutnající jako uhlíky zpola zanořené v popelu. Připadal si ochablý a bídny, nohy ho brněly a prsty měl ztuhlé. Málo jedl, chystal se prošacovat si

kapsy, jestli by v nich něco nenašel, zašátral po stehnech, ale pak si vzpomněl, že už vlastně žádné kapsy nemá.

— — —

Přibližně v polovině cesty se spustil liják. Moře kolem nich se vařilo a veslaři, kteří nemohli pustit vesla, byli ve chvíliče zcela promočení. Otec nad sebou a dívkou rozprostřel plachtu, avšak voda prosakovala jak plachtou, tak nemocniční košilí, a proto se záhy nad dívkou sklonil a seděl tak uprostřed toho zuřivého rachocení, záda celá promáčená a ledová.

— — —

Člun se brzy natočil rovnoběžně s lodí a klidně doplouval k provazovému žebříku sahajícímu až do vody. Z boku lodi už spustili provizorní nosítka, dívku zvedli i s plachtou, z níž kapalo, a pak ji krátkými trhavými pohyby vytáhli, provazový žebřík přitom čeřil hladinu. Otec po žebříku vyšplhal bez pomoci a přehoupl se na palubu, tělo měl podivně prázdné. Muž, který na palubě čekal, už dívku držel na rukou a otci se sevřel žaludek, když uviděl, že ji nese někdo jiný. Nespouštěl muže ani dívku z očí a následoval je do nitra lodi. Déšť jiskřil nad sudy a dřevěnými bednami, kotouči lan a dížemi se zrezivělými obručemi, ale dole ve vlahém teple to už znělo tak vzdáleně jako vzpomínka ze zaniklého světa. Sešplhali po příkrých schodech a kráčeli chodbičkou tak úzkou, až muž s dívkou musel jít bokem, aby jí hlava a nohy nenarážely do trámů a petrolejových lampiček hořících klidnými plamínky. Došli do místnosti, kde byli ostatní a kde to páchlo mokrou vl-

nou, slámou a močí. K tomu se přidával vlastní zápach lodi, černý a nasládlý jako teplá prasečí krev. Dívce přidělili kavalec hned u jednoho z lodních okének. Položili ji na slamník, sláma v něm byla čerstvá a suchá, a pod hlavu jí dali povlečený polštář nacpaný prachovým peřím. Přikryli ji několika dekami a už jí nebyla zima. Po mužově odchodu se otci ulevilo, nic však neřekl, klekl si a přikrývky jí důkladně utěsnil.

Víš to určitě? pronesla.

Co?

Že mi vlasy zase narostou.

Ano, vím to určitě.

Zadíval se na ni a možná se usmál – nevěděl.

— — —

Vysvlékl si mokrou nemocniční košili, důkladně ji vyždímal a pověsil ji na hřebík, který nebyl do trupu lodi zatlučený pořádně. Pak si vlezl k dívce pod nejsvrchnější přikrývku a klepal se a třásl a třel si rukama stehna, dokud se mu do těla pomalu nezačalo vracet teplo a neotupilo ho a nezklidnilo.

— — —

Naslouchal dešti. Představoval si těžké listovní v letním vánku, slyšel, jak listy ševelí, viděl sasanky rostoucí v chvějících se půlkruzích na slunných místečkách, viděl suchopýr ohýbající se ve větru a hloučky hlohů, viděl ploníky tvořící koberce na balvanech a břechtan vinoucí se jako věčně zelený nebeský žebřík po kmenech stromů. Uviděl ji, jak k němu přichází, ale trvalo to jen okamžik. Otevřel oči, zavřel je. Zmizela. Slyšel její hlas:

Přijdeš?